

HET FASCINERENDE LEVEN VAN REPTIELEN

*Over het gedrag van krokodillen, slangen, hagedissen,
schildpadden en hun onmisbare plek in onze wereld*

STERRIN SMALBRUGGE

FONTAINE UITGEVERS

Deze uitgave is tot stand gekomen door
bemiddeling van The Fame Game Books.

Dit boek is een uitgave van
Fontaine Uitgevers, Amsterdam
www.fontaineuitgevers.nl

© 2022 Sterrin Smalbrugge, Fontaine Uitgevers
Omslagontwerp: Buro Blikgoed
Illustraties: Davina Falcão
Redactie: Linda Crombach
Auteursfoto: Gerben Pul

ISBN 978 94 6404 054 8
NUR 430

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch databestand of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

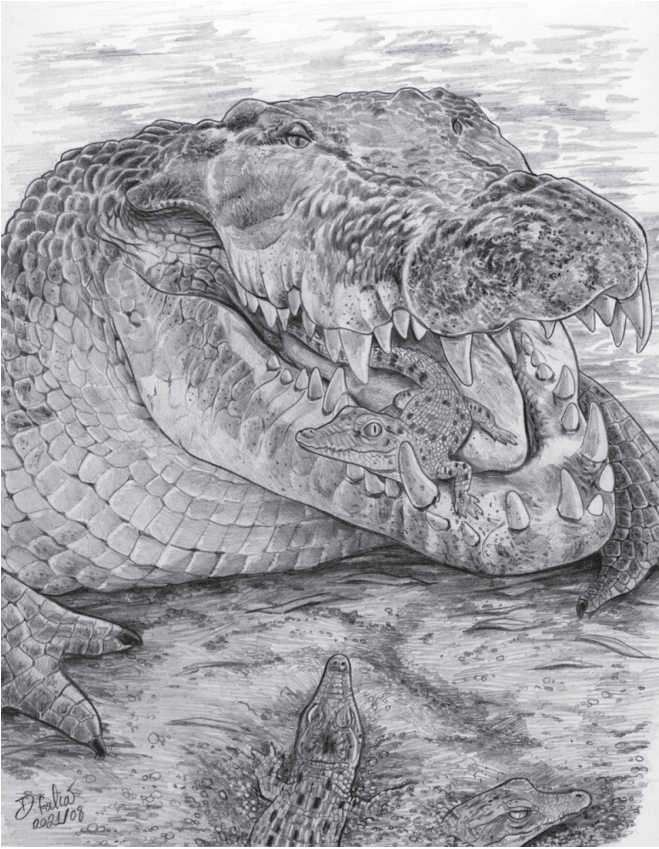
Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Noch de maker, noch de uitgever stelt zich echter aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolledigheden in deze uitgave.

Voor mijn lieve oma Gerdien,
zonder wie ik niet zou zijn wie ik nu ben

INHOUD

Inleiding	9
1 Reptilia	25
2 Samen	45
3 Reptielentaal	67
4 Heb geduld	93
5 Intelligentie	107
6 Ouderlijke zorg	127
7 Ken je zwaktes	153
8 Komen waar je wezen moet	165
9 Niemand is hetzelfde	179
10 Reptielen en de mens	195
11 Het kaartenhuis	229
Dankwoord	241
Bronnen en literatuur	243
Register	250

INLEIDING

‘Als we mensen over dieren leren zullen ze ontroerd raken.
Geniet samen met mij van de wilde dieren. Want mensen
willen redden waar ze van houden.’

— STEVE IRWIN, NATUURBESCHERMER

Op het scherm zakt Steve Irwin door zijn knieën en hijst Mary uit het water. Hij neemt haar enorme, prehistorisch uitzierende hoofd in zijn armen en huilt. De kolossale zoutwaterkrokodil is overleden. Hij is op dat moment niet de dappere, stoere presentator die met potentieel levensgevaarlijke dieren werkt, maar iemand die oprechte liefde voelt voor deze krokodil.

Ik ben een jaar of negen, zit voor de televisie en zie hoe deze grote, sterke man, die heel de wereld kent, laat zien waar dierenliefde wat hem betreft om gaat: liefde voor elk levend wezen, ongeacht uiterlijk of imago. Ik voel dat Steve iets doet wat bijzonder is, dat hij zich hiermee buiten de gebaande paden begeeft, en ervaar hoe zijn verdriet me diep raakt. De grens tussen knuffelbare en minder aaibare, geschubde dieren is voor even volledig verdwenen. In zijn ogen herken ik mezelf. Ik zie dezelfde liefde voor deze zogenaamd niet-menselijke dieren die ik zo diep voel en op dat moment vind ik mijn held.

ONRECHT

Op school leren we kinderen over de problemen waar panda's, leeuwen en neushoorns mee te maken hebben, maar over zogenaamd minder charismatische dieren wordt nauwelijks iets verteld, behalve dan dat ze gevaarlijk kunnen zijn. Vraag een willekeurig iemand naar zijn mening over krokodillen, slangen of hagedissen en de kans is groot dat je een negatief antwoord krijgt dat vaak zelfs gepaard gaat met een gezicht dat walging uitdrukt. Over weinig andere dieren bestaan zoveel misverstanden en onjuiste verhalen als over reptielen. De meeste mensen

denken dat reptielen meedogenloze moordenaars zijn, slijmerige moerasbewoners en primitieve roofdieren. Dat beeld klopt niet, is onvolledig en bovendien schadelijk voor reptielen en hun overleving in het wild.

Hoe ver de onverschilligheid en afkeer voor deze dieren gaan wordt duidelijk als je de verontwaardiging die het zinloos doden van een zoogdier oproept, vergelijkt met het onnodig afslachten van reptielen. Niet al te lang geleden doodde een Amerikaanse tandarts een prachtige, zwart gemaande leeuw in Zimbabwe, Cecil genaamd. De tandarts deed dit voor de 'lol', welteverstaan. Deze gebeurtenis leidde wereldwijd tot grote ophef – en terecht. Het zorgde ervoor dat iedereen over leeuwenconservatie ging praten en er werden vele initiatieven gestart. Heel mooi natuurlijk, maar wat een enorm contrast met wat er in 2018 in Indonesië gebeurde. Een dorpsbewoner werd daar gedood door een grote krokodil. Dit riep zoveel woede op bij de andere inwoners van het dorp dat ze in een enkele dag bijna driehonderd krokodillen doodden als wraak voor de dood van die ene man. Driehonderd onschuldige dieren werden vermoord vanwege één gebeurtenis die triest, maar niet geheel onverklaarbaar was. Krokodillen leefden al lang voordat de mens bestond. Deze aarde was eerst hún huis. Ze kunnen met gemak een buffel doden, dus het is niet vreemd dat een mens soms voor prooi wordt aangezien.

De kans is groot dat je nog nooit van de tragedie in Indonesië hebt gehoord, maar het voorval met de leeuw wel kent. De dood van één leeuw brengt de hele wereld in beweging, maar de dood van driehonderd krokodillen is blijkbaar oninteressant. Dit onderscheid wordt puur gemaakt op imago, op uiterlijk. Een leeuw en een krokodil kunnen immers beide dodelijk zijn. Maar omdat de een een zacht vachtje heeft en de ander een geschubde huid, is ons waardeoordeel over deze twee dieren compleet verschillend. Ik vind het verbazingwekkend om te zien dat velen van

ons het niet goed vinden om een mens te beoordelen op zijn of haar uiterlijk en – gelukkig – racisme verachten, terwijl we deze empathie en moraal volledig uit het raam gooien als het aankomt op andere wezens waarmee we onze aarde delen.

Onrecht is iets wat ik niet kan accepteren, of het nu mensen of andere dieren betreft. Als klein meisje deelde ik mijn klas met een jongen met schisis, ook wel een hazenlip genoemd. Mijn klasgenoten pestten hem, omdat hij er anders uitzag dan de rest. Sommige dagen kwam ik huilend thuis, omdat ik niet kon begrijpen hoe kinderen dit een ander aan konden doen. Waarom zou je iemand belachelijk maken om iets waar hij zelf niet om gevraagd heeft?

Ook werd ik een keer door een vriendin uitgenodigd om haar ouders' varkensstal te bezoeken – ik was op de basisschool gefascineerd door varkens, omdat ze zo slim zijn. Eenmaal in de stal, wist ik niet wat me overkwam. Moedervarkens lagen klem tussen twee stangen en konden de eigen biggetjes niet eens zien. Het was er donker en de ammoniak sloeg de lucht uit mijn longen. Ik kon niet geloven dat we zulke mooie, intelligente en sociale dieren zo vreselijk behandelen terwijl niemand van ons zich zou kunnen voorstellen om dit een hond – die even slim is – aan te doen.

De angst en afkeer tegen reptielen zijn diep in onze maatschappij geworteld. Hoe noem je iemand die liegt en niet te vertrouwen is? Een slang. Hoe noem je een gevaarlijke plek of situatie die je beter kunt vermijden? Een slangenkuil. En in films en boeken zijn slangen en krokodillen vaak de slechterik. Denk aan Kaa uit *Jungle Boek*, de slang uit het scheppingsverhaal in de Bijbel, en de vele horrorfilms waarin krokodillen de hoofdrol spelen. Het onrecht dat deze dieren treft, raakt me al van kinds af aan diep. Ik lig er letterlijk wakker van. Wie komt er voor deze dieren op? Wie geeft ze een stem?

VOORORDELEN

Wie denkt dat het er in de wetenschap beter aan toe gaat dan in de maatschappij, komt bedrogen uit. Zo schreef wellicht 's werelds beroemdste wetenschapper het volgende over de zeeleguaan (*Amblyrhynchus cristatus*), een hagedis uit de Galapagos: 'De zeeleguaan is een vreselijk-uitziend wezen, met een vieze zwarte kleur, stom en traag in zijn bewegingen.'¹

Deze woorden komen van Charles Darwin, de grondlegger van de evolutietheorie. Charles liet het overigens niet alleen bij woorden, hij pestte de dieren ook. Hij heeft beschreven hoe hij hagedissen ving en telkens opnieuw in het water gooide. Natuurlijk waren dat andere tijden, maar de situatie is vandaag de dag voor veel reptielen helaas niet veel beter.

Onderzoek wijst uit dat we kunnen spreken van *taxonomisch chauvinisme*: ondanks dat reptielen meer divers zijn, wat betekent dat er meer soorten zijn, worden ze minder onderzocht dan zoogdieren of vogels.² We geven – ook in de wetenschap – op grond van vooroordelen de voorkeur aan dieren die gevoelsmatig of evolutionair dichterbij ons staan. En als reptielen al onderzocht worden, dan worden ze op allerlei vlakken onderschat. Pas heel recentelijk is bijvoorbeeld ontdekt dat slangenembryo's met elkaar communiceren terwijl ze nog in het ei zitten, dat krokodillen slim gebruikmaken van objecten bij de jacht, dat sommige reptielen hun leven lang in monogame relaties leven, dat we mensen kunnen genezen met gif en dat het sociale leven van reptielen veel complexer is dan we ooit hadden gedacht.

ONMISBAAR

Nu hoor ik je denken: maar wat maakt het uit dat reptielen minder aandacht krijgen en minder worden onderzocht? Dat is een

terechte vraag. Mijn boodschap is namelijk niet: hou van deze dieren, omdat ik van ze hou. Mijn boodschap is: bescherm deze dieren, want ze zijn belangrijk voor ons allemaal en momenteel gaat het niet goed met ze!

Reptielen vervullen veel belangrijke ecologische functies, zoals bestuiving van planten, zaadverspreiding, het schoonhouden van rivieren en meren, en het reguleren van prooipopulaties (veel slangen eten bijvoorbeeld muizen en hagedissen doen zich veelal tegoed aan insecten). Hierdoor zijn ze onmisbaar voor het gezond functioneren van onze aarde. Bovendien worden er van hun gif levensreddende medicijnen voor mensen gemaakt. Helaas gaan de reptielenpopulaties wereldwijd achteruit. Veel soorten zijn nog nooit onderzocht, waardoor de mogelijkheid bestaat dat er soorten uitsterven zonder dat we het doorhebben. Reptielen hebben in het wild te maken met verlies, versnippering en degradatie van de leefomgeving, worden massaal illegaal verhandeld, zijn slachtoffer van bijvangst en invasieve soorten, en hebben volop last van vervuiling en ziekte.³ Het negeren van deze problemen is niet alleen schadelijk voor de reptielen zelf; we gooien ook onze eigen glazen in door reptielen niet de aandacht te geven die ze verdienen.

SPECIAAL

Hoewel ik in mijn jeugd nog niet op de hoogte was van de schaal waarop reptielen achtergesteld werden en de bijbehorende cijfers nog niet kende, hadden ze al heel vroeg een speciale plek in mijn hart. Ik kon – en kan – uren luisteren naar de verhalen van mijn lieve opa, die opgroeide in voormalig Nederlands-Indië. Hoewel zijn mening over reptielen niet zo positief is, hing ik als kind aan zijn lippen wanneer hij verhalen vertelde over grote pythons die zijn varkens opaten, of hoe er eens een slang onder het kussen van zijn zwangere zus lag – iets wat volgens hen zou duiden op de

komst van een meisje (de baby was ook daadwerkelijk een meisje).

Dankzij de documentaires van Steve Irwin en allerlei boeken leerde ik steeds meer over deze bijzondere dieren. Elk feit nam ik in mij op en met alles wat ik over reptielen leerde, begon ik meer van ze te houden. Natuurlijk was ik onder de indruk van hun dodelijke kracht, hun geniaal geëvolueerde gif, hun superkrachten – waaronder het waarnemen van infrarode straling en uv-licht, het moeiteloos ondersteboven over een plafond lopen en de snelheid waarmee sommige van hen kunnen toeslaan. Toch interesseerden andere aspecten van deze dieren me nog meer. Juist de kanten die veelal onbelicht blijven. Hoe teder en zorgzaam reptielen kunnen zijn, bijvoorbeeld. Of hoe reptielenouders voor hun nakomelingen zorgen, hoe sommige van hen heel hun leven bij elkaar blijven, en hoe belangrijk ze zijn voor onze aarde.

Van mijn ouders mocht ik thuis geen reptielen houden, maar dat doofde mijn passie niet. Het dwong me creatief na te denken over hoe ik op andere manieren toch met reptielen bezig kon zijn. Ik keek bijna elke dag naar Steve en luisterde naar zijn gepassioneerde verhalen over de meest uiteenlopende dieren. Het was mijn grote droom hem ooit te ontmoeten en te bedanken voor alles wat hij voor de dieren, maar ook voor mijzelf had betekend. Zijn enthousiasme en passie waren zo aanstekelijk, dat met elke gekeken aflevering het vuur in mij feller begon te branden.

Helaas zou die droom nooit uitkomen. Toen ik twaalf jaar was overleed Steve Irwin plotseling. Zijn hart werd tijdens het filmen van een documentaire doorboord door een pijlstaartrog. Ik hoorde het nieuws en ging onmiddellijk naar mijn slaapkamer, die volhing met allerlei posters van dieren. Ik zat op de vloer en huilde. Nadat ik mijn tranen had gedroogd stond ik op en deed een belofte. Ik beloofde mezelf, de dieren en symbolisch ook Steve, dat ik zijn werk zou voortzetten. Ik beloofde mijn hele leven te wijden aan de bescherming van dieren, met name van hen die

onterecht in een kwaad daglicht staan. Ik beloofde er alles aan te doen om deze dieren een stem te geven, net zoals Steve dat gedaan had. En zo begon het avontuur...

VERLIEFD

In de eerste klas, tijdens een bezoek met school aan de dierentuin in Emmen, kreeg ik voor het eerst de kans om een slang vast te houden. Eenmaal op de reptielenafdeling aangekomen zag ik dat een groepje kinderen van een andere school een koningspython (*Python regius*) mocht vasthouden en dat de verzorger over het dier vertelde. Ik wachtte in een hoekje af tot de kinderen weer doorliepen en vloog toen op de verzorger af, die de slang net terug in zijn verblijf wilde zetten.

‘Mag ik alstublieft ook heel even de slang vasthouden?’ vroeg ik zo beleefd mogelijk.

De verzorger antwoordde dat ik niet op de school zat die deze extra excursie had geboekt en dat dit niet de bedoeling was.

Ik liet me niet uit het veld slaan. Gedreven vertelde ik de man over mijn passie voor deze dieren en hoeveel het voor mij zou betekenen als hij toch een uitzondering zou maken.

De vriendelijke man ging overstag en legde de python in mijn handen.

En ik was op slag verliefd. Ik voelde kriebels in mijn buik en mijn hart bonkte in mijn keel van opwinding. De zachte, droge huid van de slang en haar lieflijke kop maakten diepe indruk op me. Ze onderzocht me met haar tong en bewoog rustig door mijn handen. Het voelde voor mij meteen natuurlijk om met dit dier om te gaan. Alsof we dezelfde taal spraken. Ik heb de verzorger misschien wel honderd keer bedankt en de lach op mijn gezicht bleef minstens een week staan.

Al snel bedacht ik een oplossing voor het jammere feit dat

ik van mijn ouders thuis geen slangen mocht houden. Ik zocht op Marktplaats naar mensen die hun slang te koop hadden staan en stuurde hun een bericht: 'Ik ben Sterrin, ik ben twaalf jaar en mag geen slangen van mijn vader en moeder. Ik mag jullie slang dus niet kopen, maar mag ik alsjeblieft langskomen om er meer over te leren?' Sommige verkopers stemden in met mijn bezoek en mijn vader ging met mij mee. Zo leerde ik langzaam steeds meer over reptielen. Vanaf dat moment ging elke spreekbeurt en elk schoolproject over mijn favoriete onderwerp.

Mijn middelbareschooltijd sloot ik af met een profielwerkstuk waarin ik me volledig stortte op de vraag: waar komt onze oerangst voor slangen vandaan? Persoonlijk vond (en vind) ik het lastig om de wijdverspreide aversie tegen deze dieren te begrijpen – er is geen vezel in mijn lichaam die dit gevoel herkent. Samen met een klasgenoot dook ik in de literatuur en we kwamen erachter dat de rol van cultuur, media en het voorbeeldgedrag van ouders en andere opvoeders veel bijdraagt aan de angst voor deze dieren.

Als experiment lieten we mensen een vragenlijst invullen over hun mening over slangen. Vervolgens gaven we ze de kans om een slang, die we van de lokale kinderboerderij konden lenen, van dichtbij te zien en, als ze dit wilden, aan te raken. Hoewel ik van mijn ouders dus geen reptielen thuis mocht houden, nam mijn moeder wel deel aan dit experiment, en werd ik op die manier gesteund in mijn passie. De reactie van de deelnemers werd gefilmd en na deze ervaring werd hun gevraagd nogmaals een vragenlijst in te vullen om te zien of hun houding tegenover slangen veranderd was. Het was natuurlijk maar een kleinschalig en niet-wetenschappelijk opgezet onderzoek en daarom kon je er weinig zinnigs over zeggen, maar ik genoot van de blik in de ogen van mensen wanneer die van argwanend naar verbaasd en vervolgens in geïnteresseerd of zelfs geïntrigeerd veranderde.

Tijdens dit schoolse experiment realiseerde ik me hoe effectief een ontmoeting met een dier kan zijn om angst weg te nemen. Later leerde ik dat deze techniek – een vorm van exposuretherapie – daadwerkelijk wetenschappelijk onderbouwd is. Daarbij wordt iemand blootgesteld aan dat waar hij of zij bang voor is, om zo de angst op een gecontroleerde manier te behandelen.

Dit mini-experiment gaf me ook inzicht in hoe weinig mensen weten over deze dieren en hoeveel onjuiste aannames er bestaan. Zo dacht de meerderheid van de ondervraagden dat slangen slijmerig aanvoelden en dat alle slangensoorten gevaarlijk zijn voor mensen. De afkeer en angst waren voor een deel zeker niet op feiten gebaseerd, maar op misvattingen.

HERPETOLOGIE

Met mijn vwo-diploma op zak vertrok ik op achttienjarige leeftijd voor een jaar naar Australië. Ik wilde Steves thuisland zelf ervaren en de dieren die daar leven met eigen ogen zien. Ik wilde weten hoe het was om echt in de wildernis te zijn. Tijdens mijn vele wandeltochten door de Australische bush, maar ook tijdens mijn werk als chauffeur op een trekker op een bananenplantage, zag ik de meest geweldige dieren en kon ik hun gedrag in hun eigen leefomgeving observeren.

In Nederland bestaat er geen specifieke opleiding herpetologie of reptielenkunde. Vaak studeren mensen biologie of ecologie en specialiseren zich vervolgens in herpetofauna – reptielen en amfibieën – en worden ze zo naast bioloog of ecooloog ook herpetoloog. Tijdens mijn studies aan Wageningen University hanteerde ik dezelfde aanpak als op de basis- en middelbare school: bij elke vrije keuzemogelijkheid stortte ik me op reptielen. Zo organiseerde ik samen met universitair docent Arie Terlouw twee keer een reptielencollege waarbij we honderden geïnteresseerden

vertelden over allerlei bijzondere aspecten van deze dieren. Later volgde er een slangenanatomie-avond, waarbij Arie en ik overleden slangen vanuit heel het land hadden verzameld, om studenten de mogelijkheid te geven meer over de anatomie van deze dieren te leren. Het betekende ontzettend veel voor mij dat ik alle kans kreeg om mijn passie voor deze specifieke diergroep te mogen ontplooiën, zelfs al was er geen gespecialiseerde afdeling voor bij deze universiteit.

Langzaam groeide mijn liefde voor reptielen. In totaal schreef ik drie theses (afstudeeronderzoeken). Eén voor het afronden van mijn bachelor, de basis-opleiding, en twee voor mijn master, de studie waarin je je meer verdiept. Alle drie mijn afstudeeronderzoeken gingen natuurlijk over... reptielen! Voor een van deze onderzoeken onderzocht ik in Zuid-Afrika welke omgevingsfactoren van belang zijn voor het voorkomen en de diversiteit van reptielen. Voor de andere thesis reisde ik af naar Ivoorkust om met krokodillen te werken. Ik maakte een model om de potentiële invloed van klimaatverandering op de verspreiding van de krokodillensoorten daar te berekenen.

Tijdens mijn studie leerde ik ook Romilly van den Bergh kennen, met wie ik een relatie kreeg. Hij deelde dezelfde passie voor reptielen en had een grote collectie giftige slangen. Tot op de dag van vandaag ben ik nog niemand tegengekomen die net zo goed is als Romilly in het hanteren van gifslangen, dus een betere mentor om me dit vak te leren had ik me niet kunnen wensen. Ook toen onze relatie al voorbij was, hielp hij me nog lange tijd met mijn educatieve theatershows.

AMBASSADRICE

Toen ik in 2018 geslaagd was voor mijn master wist ik dat ik niet zou kunnen kiezen tussen educatie en de wetenschap. Beide zijn

immers nodig om het tij voor deze dieren te keren. Ik besloot me eerst te concentreren op educatie en richtte daarvoor een eigen bedrijfje op. Ik begon met het schrijven van leerzame kinderboeken over reptielen. Daarnaast startte ik met een educatieve theatertour, waarmee ik door het land trek en kinderen vertel over hoe bijzonder en belangrijk reptielen zijn. Ik maakte een tv-programma voor Videoland (*Reptielengek*) met hetzelfde doel en werd ambassadrice voor National Geographic Junior (en ben dat nog steeds). Ook richtte ik samen met de Australische wildlife-fotograaf en filmer Jason Savage The Conservation Front op, een non-profitorganisatie waarmee we documentaires maken over human-wildlife-conflicten en andere problemen waar wilde dieren mee te maken krijgen.

Voor onze eerste documentaire gingen we naar Indonesië, het land van mijn opa, waarover ik al zo vaak en zo veel had gehoord. Op Bali filmde we onder meer mijn eerste ontmoeting met de koningscobra, mijn lievelingsslang, die door boeren in Zuidoost-Azië vaak wordt doodgeschoten. Al jong wist ik dat ik koningscobra's in het wild wilde zien en dat ik een rol wilde spelen bij het beschermen en in stand houden van deze bijzondere soort. Op het land van een Balinese boer troffen we een prachtige, donkere koningscobra opgerold boven op haar nest (zie ook p. 147). Het was de eerste keer dat ik mijn lievelingsssoort in levenden lijve in het wild zag en toen ik haar veilig had gevangen – om haar later weer vrij te laten op een veiligere plek – begon ik te huilen. Een levenslange droom was uitgekomen.

Eind 2020 besloot ik dat het educatieve deel van mijn missie inmiddels goed draaide en dat het tijd was om het tweede deel van mijn levensdoel op te starten, namelijk bijdragen aan de wetenschap over reptielen. Om dat te kunnen doen ben ik aan het promoveren, wat betekent dat ik een onderzoek van minimaal vier jaar uitvoer, waarna ik de doctorstitel zal behalen. Voor deze

promotiestudie ben ik verbonden aan Wageningen University en bestudeer ik hoe mensen indirect, door het onbedoeld creëren van ecologische vallen (zie ook p. 216), impact hebben op de herpetofauna (reptielen en amfibieën).

Dit onderzoek voer ik uit in Spanje, waar ik via mijn vriend Óscar Lopez terecht ben gekomen. We delen de onuitputtelijke passie voor de natuur en vanuit ons kleine huis, ergens diep verstoppt in de Sierra Nevada, proberen we zo veel als mogelijk met de natuur te leven. Ik ben daar een paar maanden per jaar, de rest van de tijd ben ik in Nederland of in het buitenland voor andere avonturen, zoals *Expeditie Robinson*, waar ik in 2021 aan meedeed.

MISSIE

Het is mijn levensmissie om de wereld een betere plek te maken voor ondergewaardeerde dieren. Ik heb besloten dat dit mijn belangrijkste doel is op deze aarde. Dit doe ik door zelf bij te dragen aan de kennis over deze dieren door mijn wetenschappelijk onderzoek. Die kennis is broodnodig om deze dieren te kunnen behouden en beschermen. Daarnaast probeer ik de publieke opinie over deze dieren te veranderen door educatie. Door de mening over reptielen te veranderen hoop ik dat het makkelijker wordt fondsen te werven voor belangrijke onderzoeken – het is nu eenmaal eenvoudiger om geld bij elkaar te krijgen voor onderzoek naar charismatische dieren – en ook dat de nieuwe generatie natuurbeschermers en wetenschappers meer aandacht zal krijgen voor deze diergroep.

Ook dit boek is onderdeel van mijn missie om mensen verliefd te laten worden op reptielen, wat mij betreft de meest ondergewaardeerde en onderbestudeerde dieren. En mocht je na het lezen van dit boek nog steeds niet van ze zijn gaan houden, dan hoop ik dat je in ieder geval minder angst hebt en de mooie

kanten van reptielen kunt waarderen. Ik hoop dat ik op deze manier algemene denkbeelden ter discussie kan stellen en een groot deel van de onwetendheid en misvattingen kan laten verdwijnen. Ik wil laten zien dat veel van de informatie die je misschien voor waar hebt aangenomen helemaal niet klopt. En bovenal wil ik vertellen welke geweldig interessante en belangrijke zaken over reptielen wél juist zijn. Door het delen van mijn eigen ervaringen probeer ik het angstaanjagende imago waar de maatschappij deze dieren mee heeft opgezaaid te veranderen. Ook deel ik baanbrekende onderzoeken van wetenschappers van over de hele wereld die onze kijk op reptielen hebben veranderd.

TOEGANKELIJK

Ik vind het belangrijk om te benadrukken dat ik mijn uiterste best doe om wetenschappelijke onderzoeken zo compleet mogelijk te beschrijven, zonder te veel in details te treden en jargon te gebruiken. De wetenschappelijke publicaties waarop de samenvattingen en conclusies in dit boek zijn gebaseerd bevatten veel meer details en vakspecifieke informatie, die ik hier niet in zijn volledigheid kan weergeven. De bronnen staan achter in dit boek vermeld; diegene die zich verder in de materie wil verdiepen kan dat op deze manier doen. Het doel van dit boek is juist om deze vaak complexe materie voor iedereen toegankelijk te maken en samen te vatten.

In dit boek kies ik er ook voor om achter de Nederlandse soortnaam van een dier tussen haakjes de wetenschappelijke benaming te vermelden. De wetenschappelijke naam geeft het duidelijkst aan om welke soort het gaat, terwijl namen die in de volksmond gebruikt worden vaak tot verwarring kunnen leiden, bijvoorbeeld omdat een naam voor meerdere soorten wordt gebruikt. De wetenschappelijke naam van een soort bestaat uit twee

delen, een eerste en een tweede naam. De eerste naam geeft het geslacht waar het dier toe behoort weer, en de tweede naam laat zien onder welke soort uit dat geslacht het dier valt. Zo horen wij bij het geslacht *Homo* en is onze specifieke soortnaam *sapiens*. De geslachtsnaam wordt altijd met een hoofdletter geschreven, terwijl de soortnaam zonder hoofdletter wordt geschreven.

Naast de wetenschappelijke informatie beschrijf ik ook persoonlijke ervaringen, die uiteraard niet dezelfde waarde hebben als observationeel of experimenteel wetenschappelijk onderzoek, maar waardevolle aanvullingen zijn en laten zien dat we als mens net zo dol kunnen zijn op slangen en hagedissen als op een labradoodle (*Canis familiaris*).

Of je dit boek nu leest als reptielenliefhebber, of iemand met angst voor deze dieren, ik hoop dat het je aan het denken zet. Een beetje angst is overigens helemaal niet verkeerd. Ik wil niemand het idee geven dat het een goed plan is om koningscobra's te knuffelen of krokodillen te aaien. Het is gezond om een gepaste angst, of beter nog respect te hebben voor dieren die potentieel gevaarlijk zijn. Maar zulke gezonde angst zou nooit mogen leiden tot een waardeoordeel. Een dier eng of niet mooi vinden mag nooit tot gevolg hebben dat het minder bescherming ontvangt, er onverschillig met het dier wordt omgegaan of dat een bepaalde soort zelfs moedwillig leed aan wordt gedaan.

Steve Irwins gedachte was dat je door mensen over bepaalde dieren te leren hun vooroordelen en misvattingen kon laten verdwijnen en mensen bijna niet anders konden dan van die dieren te gaan houden. En zoals hij ooit zei: 'Wat mensen liefhebben, dat willen ze redden.'